

Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Факультет психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Кафедра хореографії

Затверджено
Вченою радою БДПУ
Протокол № 11
« 30 » березня 2017 р.
Голова вченої ради, ректор

І. Т. Богданов

ПРОГРАМА
додаткової співбесіди

Освітній ступінь: бакалавр з нормативним терміном навчання (прийом на другий курс) на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста

Спеціальність: 024 Хореографія

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка	4
2. Зміст програми	5
3. Перелік питань	28
4. Критерії оцінювання	30
5. Список рекомендованої літератури	31

1. Пояснювальна записка

Відповідно до розділу VI «Організація і проведення конкурсу» Правил прийому на навчання до БДПУ в 2017 році для конкурсного відбору осіб при прийомі на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, здобутого за іншою спеціальністю, використовуються результати додаткової співбесіди, за результатами якої приймається протокольне рішення рекомендувати або не рекомендувати вступника до складання фахового вступного випробування.

Мета додаткової співбесіди для вступу на здобуття освітнього ступеня бакалавра: з'ясувати рівень наявних базових теоретичних знань вступників з метою допущення їх до фахового вступного випробування для вступу на навчання за ступенем бакалавра спеціальності 024 Хореографія на базі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, здобутого за іншою спеціальністю.

Форма вступного випробування - співбесіда.

Співбесіда проводиться відповідно до програм додаткової співбесіди для конкурсного відбору при прийомі на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі ступеня молодшого спеціаліста, які затверджуються Вченою радою БДПУ.

Вступне випробування у формі співбесіди проводять члени фахової атестаційної комісії.

Члени фахової атестаційної комісії оцінюють правильність відповідей в аркуші усної відповіді (співбесіди), який по закінченню співбесіди підписується екзаменаторами та вступником.

Вступнику на співбесіді задають як найменше два питання відповідно до обраної для вступу спеціальності. Якщо члени комісії незадоволені відповідями вступнику додатково задають питання, поки не буде встановлений рівень знань абітурієнта.

Вимоги до відповіді абітурієнта

Під час співбесіди абітурієнт повинен показати:

- а) чітке знання теоретичних та методичних основ дисциплін хореографічного циклу, передбачених програмою;
- б) наявність хореографічних вмінь і навичок, передбачених державними стандартами, вміння застосовувати хореографічні терміни;
- в) вміння точно і стисло висловити думку в усній формі;
- г) вміння індивідуально підходити до виконання творчих завдань в межах програми співбесіди.

Перелік дисциплін, що виносяться на додаткову співбесіду для напряму підготовки 6.020202 Хореографія:

1. «Теорія і методика класичного танцю».
2. «Теорія і методика народно-сценічного танцю».
3. «Теорія і методика українського народного танцю».
4. «Композиція та постановка танцю».

5. «Теорія і методика роботи з дитячим хореографічним колективом».
6. «Теорія і методика сучасного спортивного бального танцю».
7. «Теорія і методика сучасного танцю».
8. «Теорія і методика історико-побутового танцю».

2. Зміст програми

Розділ 2.1. «Теорія та методика класичного танцю»

Тема. Формування та розвиток системи класичного танцю

Класичний танець – першооснова хореографічного мистецтва. Театральний танець, перші спроби його осмислення в Італії, розвиток у Франції. Створення термінології. Подальше формування системи класичного танцю. Збагачення виразних засобів класичного танцю новими формами народної, сучасної хореографії.

Тема. Основні вимоги класичного танцю

Розгорнутість, її естетичні функції. Значення розгонутих при оволодінні школою класичного танцю. Гнучкість, її розвиток. Танцювальний крок, його розвиток. Апломб, роль тулубу, рук, ніг, голови у вихованні апломбу. Стрибок, балон та елевація. Музичність, єдність музики та хореографії.

Тема. Термінологія класичного танцю

Виникнення та формування термінології. Основні елементи, терміни, поняття класичного танцю. поняття: enface, epaulement, crouse, efface, endehors, endedans. Елементи: battement, ronds, portdebras. Пози: crouse, effacee, attitude та ін. Положення рук: arroundi, allonje. Зв'язуючі рухи: tempslie, pasdebouree та ін.

Тема. Принципи побудови комбінувань

Визначення мети і завдань вправи. Поступовість викладання матеріалу, відповідність програмним вимогам. Логічність поєднання окремих елементів у одній комбінації. Підбір музичного оформлення, його відповідність завдання та характеру вправи. Технічне опанування комбінації.

Тема. Розвиток координації рухів на уроках класичного танцю

Координація як неодмінна умова оволодіння школою класичного танцю. Поступовість в освоєнні координації, необхідність її свідомого опрацювання.

Тема. Розвиток музичності у процесі оволодіння основами класичного танцю

Єдність руху і музики в її елементарній формі на початковому етапі навчання. Організація рухів в умовах певного темпу і ритму, поступове ускладнення музичного оформлення відповідно до розвитку рухів і вправ. Різноманітність форм взаємозв'язку музики і танцю.

Тема. Методика та принципи побудови екзерсису біля станка

Визначення мети і завдань екзерсису, обсягу програми, врахування раціональності м'язового навантаження. Визначення нового матеріалу та

його поєднання з раніше засвоєними рухами. Логічність побудови комбінацій, змістовна насиченість в загальному контексті екзерсису.

Тема. Музичне оформлення уроку класичного танцю

Роль музики, її образного та емоційного змісту для виховання музичності і виразності виконання. Ясність, зрозумілість, завершеність мелодій, чіткість метроритмічних формул, змістовність – необхідні вимоги до музичного оформлення. Методи музичного оформлення уроку.

Тема. Методика та принципи побудови екзерсису на середині залу

Визначення мети, завдань екзерсису, обсягу програми. Значення зв'язуючих вправ, танцювальних елементів у комбінаційних сполученнях на середині залу. Велике адажіо як сполучення рухів, спрямованих на розвиток музичності, акторської майстерності, технічності виконання класичного танцю.

Тема. Методика вивчення та виконання рухів класичного танцю

Методика постанови тулубу, ніг, рук, голови. Позичії ніг, правила та послідовність вивчення. Формування вірного положення китиць, позиції рук. Вивчення рухів класичного екзерсису обличчям до станка, пізніше – тримаючись однією рукою у напрямках вбік, уперед, назад. Опанування методики виконання вправ екзерсису на середині залу. Основи виконання вправ allegro.

Опанування техніки виконання рухів класичного танцю, виконання комбінувань, розгляд принципів їх ускладнення, згідно з програмою навчання. Подальше оволодіння основами класичного танцю, навичками координації рухів. Робота над технікою, музичністю виконання вправ, здобуттям апломбу, елевації.

Завершення роботи над постановою рук, ніг, голови, тулубу, оволодіння рухами і вправами класичного танцю, навичками виконання екзерсису біля станка на пів пальцях. Ускладнення координації на середині залу (поєднання рухів, положень, поз, portdebras, підготовча робота над обертанням).

Вивчення та оволодіння технічно-складними елементами і обертаннями, «заносками» та ін. Розвиток координації рухів, поворотів голови у стрибках, музичності виконання. Удосконалення техніки виконання рухів і вправ на середині залу. Взаємовплив та взаємозалежність частин уроку.

Розділ 2.2. «Теорія і методика українського народного танцю»

Тема. Джерела та шляхи розвитку українського народного хореографічного мистецтва

Танець в житті українського народу. Вплив географічних, історичних і соціальних умов життя людей на розвиток українського народного танцю. Зв'язок українського танцю з піснею, звичаями, обрядами, побутом народу.

Джерела українського народного танцю: старовинні музично-танцювальні пантоміми, ритуальні дійства, які згодом стали частиною вистав на святах, ярмарках; танцювальний та пісенний фольклор; класичний танець.

Виникнення та напрямки розвитку українського народно-сценічного танцю: особливості побуту, трудова діяльність народу (сільськогосподарська праця, ремесло). Природно кліматичні умови, явища природи. Відображення військової доблесті (козаки, опришки). Життєвий уклад народу, його нрави, мораль, етика, почуття людей. Збереження та передача народних традицій від виконавця до виконавця, від покоління до покоління, з однієї місцевості в іншу. Розвиток самодіяльного народного хореографічного мистецтва, створення професійних ансамблів народного танцю, література та інші види мистецтва.

Тема. Сильові особливості українських народних танців та їх районування

Основні регіони України. Залежність стильових особливостей українського народного танцю від географічного положення, характеру праці, побутових умов. Вплив соціально-економічних і культурних взаємозв'язків населення суміжних районів та сусідніх народів на українське хореографічне мистецтво. Українська танцювальна музика. Костюм і реквізит в українському танці.

Тема. Класифікація та характеристика українських народних танців
Жанри та тематичний поділ українських народних танців.

Хороводи – один з найдавніших видів народного танцювального мистецтва. Характеристика основних видів хороводу.

Побутові танці, як основа української народної хореографії. Три групи побутових танців.

Сюжетні танці. Зображення конкретних явищ навколишнього світу та природи. Тематичні групи сюжетних танців. Масові та сольні танці.

Тема. Класифікація рухів українського танцю та їх назви

Історичні відомості з різних джерел спеціальної літератури, художніх творів про елементи українського танцю. Еволюційний розвиток лексики. Назви рухів, класифікація рухів. Характеристика основних рухів. Походження та пояснення їх назв, пов'язаних із побутом українського народу. Послідовність вивчення та методика розучування основних елементів українського танцю.

Тема. Дослідники української народно-сценічної хореографії та їх роль у розвитку українського народного танцю

Роль видатних педагогів-хореографів минулого й сьогодення у становленні та розвитку вітчизняної школи хореографічного мистецтва.

Значення науково-дослідних праць з української хореографії для розробки теорії і практики викладання спеціальних дисциплін. Роботи В.Авраменка, В.Верховинця, Р.Гарасимчука, К.Василенка, А.Гуменюка, С.Зубатова, Г.Боримської, Є.Зайцева, І.Антипової з історії та теорії, методики і постановки українських танців.

Видатні майстри української народної хореографії, балетмейстери, керівники ансамблів народного танцю, постановники зразків української народної хореографії: Д.Ластівка, Я.Чуперчук, П.Вірський, М.Вантух, К.Балог, А.Кривохижа, Г.Клоков, Р.Малиновський та інші.

Значення фіксування та популяризації кращих зразків народно-сценічної хореографії. Український народний танець у художній літературі, піснях та в інших видах мистецтва.

Тема. Термінологія українського народно-сценічного танцю

Назви вправ біля станка: напівприсідання та глибокі присідання (demiplie, grandplie); вправи для розвитку рухливості стопи (battementtendus); каблучні вправи (battementtendus № 3,5,6,7); колообертальний рух (носком, п'ятою) робочою ногою по підлозі (ronddejambeetrondderpedparterre); маленькі кидки (battementtendusjete); низькі та високі (м'які) розвороти ноги (battementfondu); підготовка до «вірьовочки»; «вірьовочка», повороти стопи («змійка» –pastortilla); «Вісімка»; м'яке та різке відкривання ноги на 90° (battementdeveloppe); вправи на вистукування, дрібні вистукування; великі кидкові рухи (grandbattementsjetes); піднімання на півпальці (releve), розтяжки, перегинання корпусу (portdebras) та підготовчі рухи до складних технічних вправ.

Назви основних рухів українського народного танцю: танцювальні кроки, біги; тинки, припадання, упадання, «вірьовочка», притупи, підбивки, дрібушки, плескачі, присядки, голубці тощо.

Різні технічно ускладнені рухи – трюки: кабриолі, повзунець, плинок, підсічка, шупак, яструб, розніжка, кільце, закладки, бедуїнське колесо, оберти (піруети – pirouette, тури – tours) тощо.

Тема. Послідовність вправ біля станка

Основні принципи послідовності вправ біля станка: від простих рухів до складних; контрастне чергування рухів – повільних і швидких, дрібних, гострих і широких, рухів на присідання з рухами на витягнутих ногах. Мінімальне використання вправ і рухів, які повторюють екзерсис класичного танцю. Загальна характеристика тренувальних вправ біля станка.

Музичне виховання виконавця, акцент на національній манері виконання рухів, їх виразності, координації, зміцнення фізичної витривалості.

Побудова вправ і комбінацій біля станка відповідно до хореографічного матеріалу, який вивчається на середині залу, з метою засвоєння технічно складних рухів і вироблення більш впевненої манери їх виконання на середині зали.

Тема. Тренувальні вправи біля станка та на середині зали на основі елементів українського народно-сценічного танцю

Тренувальні вправи. Розвиток м'язового апарату виконавця на основі системи вправ, що склалися в народно-сценічній хореографії, а також оволодіння характерною манерою виконання українського танцю того чи

іншого регіону. Ця робота є підготовкою до вивчення танцювальних рухів та комбінацій на середині зали.

Тема. Загальні риси та відмінності класичного та українського народно-сценічного танців.

Позиції ніг, рук, постановка корпусу, виховання необхідних виразних засобів (м'якість, гнучкість, артистичність, музичність, танцювальний крок, стрибок тощо) являються загальними задачами класичного українського народно-сценічного танцю.

Характерні різниці народного і класичного танців.

Тема. Характерні особливості танцювальної культури Центральних областей України

Загальна характеристика локального району. Його провідні місця у відображенні національних рис українського танцювального мистецтва, де мають місце всі танцювальні жанри.

Провідні самодіяльні та професійні колективи народного танцю цього регіону – носії народної культури. Відомі майстри українського танцю Центральної України: П.Вірський, А.Кривохижа, А.Гомон, М.Мотков, Л.Калінін, М.Вантух, Г.Клоков.

Позиції і положення рук: сім позицій, підготовче і два основних положення. Положення рук у парах. Позиції ніг: п'ять відкритих, п'ять прямих, п'ять вільних, дві закриті. Підготовка до початку рухів (препарасьон – preparation). Основні та найбільш поширені положення рук у сольних, парних і масових українських народних танцях. Види українського танцювального уклону: ритуальний уклін «хліб-сіль»; уклін жіночий з рукою на грудях (на намисто); уклін чоловічий з рукою до серця та інші.

Основні танцювальні рухи (жіночі, чоловічі, спільні). Танцювальні кроки. Танцювальні біги. Тинки. Доріжки. Вихилясники-колупалочки. Вірьовочки. Притупи. Присядки. Оберти (на місці та в просування, по діагоналі, комбіновані крутки). Присядки. Підбивки. Повзунець з упором на одну ногу. Тинки великі. Голубці. Кабриолі. Оберти. Присядки. Повзунці. «Млинок». «Підсічка».

Ускладнені танцювальні рухи (трюки): комбіновані крутки (жіночі); чоловічі оберти (тури); присядка-розтяжка вбік («пістолет»); «розніжка». «Кільце». «Щупак». «Яструб». «Жабка». «Бочівка». Перекидний у парі.

Тема. Хореографічне мистецтво Поділля

Загальні риси та особливості танців Поділля. Своєрідність лексики та композиційної побудови танців Хмельниччини, Вінниччини, Тернопільщини. Особливості музичного супроводу танців. Творчі колективи та відомі майстри народної хореографії Поділля (В.Данічкін, В.Глушенков).

Основні положення рук, ніг, голови, корпусу. Найбільш поширені положення в подільських танцях. Поєднання рук у парі та в масових танцях. Характер і манера виконання танцювальних рухів

Основні рухи танців «Варварка», «Дев'ятка», «Клин», «Віз», «Подольночка», «Кривуляк», «Подільська кадриль», «Подільська полька»,

«Подільський жіночий», «Оляндра», «Держанівська кадриль» та інші (за вибором викладача).

Тема. Хореографічне мистецтво Полісся та Волині

Спільні та відмінні риси танців Полісся та Волині. Взаємозв'язок (взаємовплив) з хореографічною культурою інших регіонів і сусідніх народів. Специфіка музичного супроводу танців. Художні колективи та відомі майстри народної хореографії Волинського Полісся (Р.Малиноський, І.Богданець, Ф.Земельська, В.Марущак, А.Криконтчук та інші).

Основні положення рук, ніг, голови, корпусу. Найбільш поширені положення в танцях: чоловічі, жіночі. Поєднання рук у парі, масі. Характерна манера виконання танцювальних рухів. Основні рухи танців. «Поліська полька», «Крутях», «Скакуха», «Буянський скакунець», «Ойра», «Веретенце», «Поліська лопотуха», «Шалантух», «Волинська полька», «Волинська кадриль» та інші (за вибором викладача).

Тема. Хореографічне мистецтво Гуцульщини

Взаємовплив основних етнічних груп Західного регіону на стильові особливості хореографічної культури Гуцульщини. Характеристика музичного супроводу танців. Відомі майстри народного танцю, які збагатили хореографічне мистецтво цього краю: В.Авраменко, Я.Чуперчук, В.Петрик.

Характерні положення рук, голови та корпусу в сольному, парному та масовому танцях (чоловічі, жіночі). Танцювальні кроки та біги: простий гуцульський біг, дрібне пересування вперед на витягнутих нога. Рухи на місті: тропітка проста й подвійна, тропітка синкопована, тропітка бокова, тропітка низька, висока, пересування, гайдуки й «сверла». Оберти: одиночні, в парі. Основні рухи танців: «Аркан», «Решето», «Півторак», «Гуцулка», «Голубка», «Гордіянка», «Чепуренька», «Кокетка» та інші.

Тема. Хореографічне мистецтво Закарпаття

Особливості танців Закарпаття. Розподіл закарпатської хореографії на етнічні групи, що проживають у Верховинському та Долинянському районах. Специфіка музичного супроводу танців.

Відомі майстри народного танцю Закарпаття: К.Балог, М.Ромадов, Г.Попович, О.Сусліков. Їх вклад у збагачення хореографічного мистецтва цього краю. Провідні аматорські та професійні колектив Закарпатського краю.

Характерні положення рук, голови та корпусу в сольному, парному та масовому танцях (чоловічі та жіночі). Танцювальні кроки, біги та рухи: трясунка, баляни, переступання на місці, вистукування та оплески в долоні. Закарпатський ключ, погаренка.

Основні кроки та рухи танців: «Березнянка», «Скакуни-Дубкани», «Карічка», «Рахівчанка», «Раковецький кручений», «Кручений», «Увиванець», «Дубо-танець», «Тропотянка».

Тема. Хореографічне мистецтво Буковини

Особливості танців Буковини. Національні особливості виконання жіночого та чоловічого народних танців. Етнічні групи Прикарпаття. Характерні особливості музичного супроводу танців.

Відомі майстри народного танцю, їх внесок у збагачення хореографічного мистецтва даного регіону: А.Бондарев, Д.Ластівка, Т.Веселова. Провідні самодіяльні та професійні творчі колективи народного танцю регіону.

Характерні положення рук, голови та корпусу в сольному, парному та масовому танцях (чоловічі, жіночі). Танцювальні кроки та біги: хід з коломийки, хід з каблука з плечима, крок з виносом ноги на каблук, плетівка, стрибунець; рухи на місті: переступання, чоловічі вибиванці з нахилом корпусу, присядки з виносом ніг в сторону, присядки з виносом ніг вперед, пересування, гайдуки й «сверла».

Основні рухи танців: «Бойківські забави», «Коломийки», «Бойківчанка», «Парубоцький», «Буковинський святковий», «Чіпак», «Танець з дзвіночками».

Розділ 2.3. «Теорія і методика народно-сценічного танцю»

Тема. Народний танок як вид мистецтва хореографії

Джерела та шляхи розвитку народного хореографічного мистецтва. Загальні питання походження і розвитку народного хореографічного мистецтва. Вплив географічних, історичних та соціальних умов на розвиток народного хореографічного мистецтва. Вираження стилю і манери виконання танцю кожного народу і нерозривний зв'язок з іншими видами мистецтва, головним чином із музикою.

Народні танці – невід'ємна частина народних обрядів і свят. Залежність танцю від трудової діяльності людини. Вплив пісні на характер і стиль, визначення особливостей народної манери виконання, наповнення танцю змістом і сюжетом, емоційною виразністю і пісенною пластикою.

Відображення в народних танцях військової доблесті, героїзму (грузинський танець – «Хорумі», козацькі танці, «опришки» тощо).

Ритм, музика і танець. Організуюче значення ритму в роботі та в танці. Виникнення нових форм народного танцю. Утвердження народного танцю на професійній сцені.

Тема. Взаємозв'язок і різниця між народно-сценічним і класичним танцем

Позиції ніг, рук, постановка корпусу, виховання необхідних виразних засобів (м'якість, гнучкість, танцювальний крок, стрибок тощо) – загальні задачі класичного і народно-сценічного танцю.

Характерна різниця народного та класичного танців: положення і рухи рук; позиції ніг; скошений підйом, розслаблена стопа; розділ дрібних, присядочних і плескальних рухів; виконання усіх рухів в характері та манері того чи іншого народного танцю; своєрідні ускладнені рухи – «трюки».

Тема. Термінологія народно-сценічного танцю

Назви вправ біля станка: напівприсідання та глибокі присідання (demiplie, grandplie); вправи для розвитку рухливості стопи (battementendus); каблучні вправи (battementendus № 3,5,6,7); колообертальний рух (носком, п'ятою) робочої ногою по підлозі (ronddejambeetronddepiedparterre); маленькі кидки (battementendusjete); низькі та високі (м'які) розвороти ноги (battementfondu); підготовка до «вірьовочки»; «вірьовочка»; повороти стопи («змійка» – pastortilla); «Вісімка»; м'яке та різке відкривання ноги на 90° (battementdeveloppe); вправи з ненапруженою (вільною) ступнею (flic-flac); вправи на вистукування, дрібні вистукування; низькі і високі розвороти ноги (battementfondus); великі кидкові рухи (grandbattementsjetes); піднімання на півпальці (releve), розтяжки, перегинання корпусу (portdebras) та підготовчі рухи до складних технічних вправ.

Назви основних рухів українського народного танцю: танцювальні кроки, біги. Тинки, припадання, упадання, «вірьовочка», притупи, підбивки, дрібушки, плескачі, присядки, голубці тощо.

Різні технічно ускладнені рухи – трюки: кабриолі, повзунець, плинок, підсічка, щупак, яструб, розніжка, кільце, закладки, бедуїнське колесо, оберти (піруети – pirouette, тури – tours) тощо.

Тема. Послідовність вправ біля станка

Основні принципи послідовності вправ біля станка: від простих рухів до складних; контрастне чергування рухів – повільних і швидких, дрібних, гострих і широких, рухів на присіданнях з рухами на витягнутих ногах. Мінімальне використання вправ і рухів, які повторюють класичний екзерсис.

Музичне виховання виконавця, акцент на національній манері виконання рухів, їх виразності, координації, зміцнення фізичної витривалості.

Побудова вправ і комбінацій біля станка відповідно до хореографічного матеріалу, який вивчається на середині зали з метою засвоєння технічно складних рухів і вироблення більш впевненої манери їх виконання на середині зали.

Тема. Російський танець

Джерело виникнення та розвитку російського народного танцю. Види російського народного танцю. Загальна характеристика російського народного танцю по географічних і етнографічних регіонах. Обласні особливості виконання російського танцю.

Основні положення ніг, рук, корпусу. Комбіновані положення рук у танці. Поводження з хустинкою. Уклони в російському танці (різновиди).

Основні елементи російського народного танцю: *поклони* (маленький уклін на місці з звичайний, уклін з підходом – святковий уклін, поясний уклін, уклін низький (земний)), *ходи* (простий танцювальний крок, перемінний крок, перемінний крок з притупом, простий боковий крок, припадання, воронезький жіночий хід, боковий хід з каблука. Російський танцювальний біг); *дріб*, *дрібні ходи та кінцівки* (мілкий дрібний хід, перемінний дрібний хід, мілка дрібна доріжка каблуками, дрібний боковий

хід, з підскоком (на місці, з просуванням, в повороті), дріб «у дві ніжки», «у три ніжки» («трилисник»); «гармошка», «ялинка», «колупалочка», «моталочка», «вірьовочка» (проста, подвійна), «маятник», «голубці» (з переступанням, підряд), «молоточки» (одинарні, подвійні, подвійні в повороті), «хлопушки» – плескачі (одинарні удари по стегну, одинарні удари по халявах, потрійні удари по стегну і халявах, удари по підшвах), ключ – кінцівка (простий, дрібний), стрибки (малі підскоки), напівприсядки, присядки (прості, «м'ячик», «гусячий крок»), стрибки великі («стілець», «стрибки з зігнутими ногами назад і одночасним ударом по халявах).

Тема. Білоруський танець

Загальна характеристика білоруського народного танцю. Особливості виникнення, формування і розвитку білоруського народного танцювального мистецтва, його багата виразність, яскравість і самобутність.

Елементи хореографії у побуті народу. Хореографія в народних обрядах і святах. Хороводи. Білоруські народні традиційні танці («Лявоніха», «Крижачок», «Подушечка», «Закаблука», «Гусарики», «Цярешка», «Бульба», «Товкачики», «Крутуха», «Юрочка», «Микита», «Козочка», «Журавель», «Заєць», «Бичок», польки, кадрили).

Білоруський народний танець у самодіяльних і професійних колективах.

Основні елементи білоруського народного танцю: позиції і положення рук, положення рук у парних і масових танцях. Основні ходи і рухи танців: «Лявоніха» (основний хід, боковий хід з підбивкою, хід з відбивкою, хід назад, притупи в три удари); «Крижачок» - основний хід, «голубець» з переступаннями, «вихилясник», «вірьовочка» з переступаннями, оберти на місці; «Бульба» (основний хід, підскоки з переступанням на місці, підскоки з потрійним переступанням на місці, полька з кружлянням, присядки).

Інші рухи: припадання, полька дрібна, підбивки, дрібушки, па-де-баск, голубці, колупалочки, крок з підскоком, кружляння різні – «вертушка» з піднятою ногою, «вертушка» по діагоналі, поворот на 360° з двома підскоками.

Тема. Танці народів Прибалтики

Загальна характеристика танцювальної культури народів Прибалтики. Стилiстична і лексична властивість. Спокійна і стримано-жвава манера виконання цих танців. Продуманість і складність композиційної побудови, різновиди і багатство танцювальних фігур.

Своєрідна тематична направленість та сюжетний зміст більшості танців – історично-притамана сільськогосподарська тема праці і сімейно-побутових відносин.

Литовський танець. Положення рук у сольних, парних і масових танцях. Основні кроки і рухи: прості і бокові кроки, крок з похитуванням. Легкий біг, кроки з підскоками, крок польки, підскоки почергово то на одній, то на двох ногах, перескоки з боку в бік, перескоки з I у II паралельні позиції, крок польки з пробіжкою, полька з поворотом протягом підскока, стрибки з

повним поворотом. Традиційні литовські танці: «Ругучай» (колоски), «Малунелис» (млин), «Кубілас» (кадушка, бочка), «Кальв'ялис» (коваль), «Шяучус» (шевчик, чоботар), «Блездингеле» (ластівка), «Шустас» (шумні веселощі), «Суктинис» (кружляти), «Садуте» (весільний танець).

Латвійський танець. Положення рук у сольних, парних і масових танцях. Основні кроки і рухи: простий крок, простий боковий крок, біговий крок, підскоки на двох ногах, бокові перестрибування, з просуванням вбік, невеликі перескоки з винесенням вільної ноги вперед, крок з підскоком, потрійний притуп, бокові кроки з винесенням вільної ноги вперед, галоп з зупинкою, крок польки, крок польки в повороті. Традиційні латвійські танці: «Рупумадея» (дрібнити крупу), «Цимдрупарис» (пара рукавиць), «Ницасенгелитис» (дівочий танець), «Апаляйданцис» (круговий танець). Хороводні та ігрові сюжетні танці: «Весняний танець», «Маленький клубочок», «Брат і сестра», «Багатий і бідний», «Рибачок», «Білочка».

Естонський танець. Положення рук у сольних, парних і масових танцях. Основні кроки і рухи: прості кроки, танцювальні кроки, бокові приставні кроки – переступання, легкий танцювальний біг, крок з підскоком, крок зі сковзанням, естонська полька, полька на підскоках, вальс з притупуванням однією ногою, вальс з підскоком на одній нозі. Традиційні естонські танці: «Йоксу-полька», «Инглизка» (танець кадрийного плану), «Пульга-танц» (чоловічий масовий танець з палками). Сучасні популярні народні танці: «Сінокос», «Льон», «Сільська полька», «Койдалки кличуть».

Тема. Хореографічне мистецтво Чехії та Словачки

Елементи чеського танцю: положення рук і ніг, розташування виконавців і положення рук у парних і масових танцях, крок із підскоком, крок польки (різновиди), підскоки в парі на одній нозі з підніманням другої ноги вперед, потім назад.

Елементи та рухи словацького танцю: положення рук і ніг, розташування виконавців і положення рук в парних і масових танцях, ходовий комплекс, «шпори» (чол.), «чепаше» («плескачі»), перескоки з ноги на ногу, оберти в парі, високі стрибки зі згинанням ніг у колінах (чол.), стрибки через топірець (чол.), присядки (чол.), оберти прийомом «сотеню» (жін.).

Тема. Польський танець

Загальна характеристика польського народного танцю. Місце танців у польських народних святах і обрадах. Старовинні танці «Краковьяк», «Кявьяк», «Мазур» (Мазурка), «Оберек», «Трояк», збуйницькі, гуральські та інші танці. Польські танці на професійній сцені. Характер і манера виконання польських народно-сценічних танців.

Основні елементи польського народного танцю: положення рук, ніг, корпусу і голови; положення рук у сольних, парних і масових танцях; основні рухи рук. Основні рухи польських танців: легкий біг (жін.) – *pascougu*, з акцентованим кроком і відкриванням ноги (*pasgala*); «отбіане» (*shassecoupe*) – ковзний крок з підбивкою; *балансе* (*balance*); «куляве» (кривий крок),

«куляве» у повороті. Голубці: у мазурці (партерний вид) з просуванням убік і зупинкою, з просуванням вбік без зупинки, подвійний голубець на місці з кроку, два голубці і три притопи. Ключ: на місці, з просуванням. Притопи, до за до (dosados) – поступаючий перехід, підсікач у мазурці, галоп з підбиванням ноги (цівл): зі сковзанням, зі стрибком. Кшесани – ковзний удар. Підскоки з переміною ніг: на місці, вперед, назад; опускання на коліно з просуванням, повороти: на стрибку з переміною ніг, крок зі стрибком і кидком ноги вперед (жін.), крок зі стрибком і кидком ноги назад (чол.), затактовий поворот з переходом на хід «мазурки», оберти у парі, поворот дівчини, обвід дівчини за руку, підтримка і переніс дівчини за талію, обертання і «пістолет», обертання і «козли», обертання зі стрибком.

Тема. Угорський танець

Загальна характеристика угорського народного танцю, його давні традиції та кращі зразки як над надбання світової музично-театральної культури. Багатство і різноманітність угорського пісенно танцювального фольклору.

Характеристика танців: «Чардаш», «Вербункош», «Понтозоо», танців пастухів. Весільний танець зі свічками та інші обрядові танці.

Основні елементи угорського народного танцю: положення ніг, рук, корпусу і голови, положення рук у парному і масових танцях, основні рухи рук, ходи з розверченням ноги: з наступним кроком, з підведенням позаду другої (опорної) ноги, зі стрибка, з голубцем вбік на затакт, ходи ругоньозо у напівприсіданні (з «Чардашу», з танців «Трансільванії»), «люлька» - крок з м'яким присіданням і підтягуванням опорної ноги, перебори: перебор зі з'єднаними колінами, потрійні переступання, «цифро» - перескоки з ноги на ногу: «цифро» Трансільванії – вірьовочка з м'яким переступанням, «вірьовочка»: на всій стопі, на місці, з просуванням назад, зі стрибком, з поворотом на 360°, зворотна вірьовочка, вірьовочка синкопована, клю – удари каблуками: одинарний, подвійний, ключ м'який. Ключ чіткий – боказо, «заклучення» - ускладнений ключ, «голубці»: з просуванням убік з зупинкою, маленькі голубці у стрибку, великі голубці, голубець подвійний, голубець у повороті, подвійний кабріоль, напівповороти з коліна на коліно, хлопущи (чол.) з ударами: у долоні, по стегну, по халяві, по каблуку, обертання: сольні, у парі, тримаючись за руку партнера, стрибок з однієї ноги на коліно, підтримка дівчини з переносом: за талію, за схрещені руки.

Тема. Молдавський танець

Загальна характеристика молдавського народного танцю. Різновиди форми і змісту народних танців Молдавії. Специфічні особливості національного колориту молдавської музики і танцю. Своєрідність малюнку і танцювальної лексики. Сучасні творчі досягнення народного хореографічного мистецтва Молдавії.

Основні елементи молдавського народного танцю: основні позиції і положення рук у сольних і парних танцях. Розміщення танцюючих і положення рук у масових танцях, легкий біг, крок з підскоками, боковий

крок «підбиванням», бокова доріжка, крок вперед і назад у напівприсіданні з підйомом на півпальці, доріжка плетена, перескоки на місці з переступанням, перескоки з двох ніг на одну із однієї ноги на дві, повільний боковий крок з однієї ноги, основні рухи танцю «Молдовеняска». Колові рухи ногою, кроки з каблука назустріч один одному з наступною зміною місць, бокові кроки з підскоком, парні переходи «до-за-до», біг з почерговим відкиданням зігнутої ноги назад, кружляння в парі.

Тема. Танцювальна культура народів Середньої Азії

Загальна характеристика фольклорно-етнографічних та стилістичних особливостей танцювальної культури народів Середньої Азії. Характеристика танцювальної культури конкретно однієї з п'яти республік Середньої Азії, вибраної педагогом для докладного вивчення.

Узбецький танець. Позичіі і положення рук в узбецькому танці, рухи кистями: згинання і розгинання в зап'ясті, обертання в середину у назовні, хвилеподібні, ляскати пальцями; рухи плечей (почергові і одинарні): вперед, назад; рухи голови: бокові рухи голови без поворотів, різні інші – акцентовані; ходи: в три, переступання, м'які кроки на півпальцях, з переступанням на всю стопу, переступання з пів пальців на каблук, бокові просування «гармошка», бокові, підставляючи ногу позаду; опускання на коліна: на одне, на обидва, на обидва сидячи; перегинання корпусу: стоячи – назад, стоячи на колінах – назад, сидячи на колінах – кругове; повороти: кроками із сторони в сторону, з випадом на місці.

Таджицький танець. Положення ніг, положення рук, уклін; рухи кистей рук: згинання та розгинання в зап'ястях, повороти в зап'ястях «до себе» і «від себе», хвилеподібні згинання та розгинання в зап'ястях з одночасним збиранням і випрямленням пальців; «рез»; рухи рук: плавні переводи рук, різкі акцентовані, почергові й одночасні від передпліччя, оберти від передпліччя схрещених рук, з'єднаних долонями перед собою; рухи плечей, рухи голови, ходовий комплекс, опускання на коліна, перегинання корпусу, «чархи» (оберти).

Тема. Італійський танець

Загальна характеристика італійського народного танцю. Виникнення та розвиток італійського народного танцю. Історія виникнення і поширення італійського танцю «Тарантела» і його музики. Характеристика танцювальної лексики та манери виконання цього танцю. Місце «Тарантели» в репертуарі самодіяльних і професійних хореографічних ансамблях.

Лексика італійського танцю: положення рук, володіння тамбурином, основний хід – танцювальний біг «Тарантели»: відкидаючи ногу назад нахрест (амбуате), з виносом ноги вперед (балоне); перескоки з ноги на ногу: з ударом носочком, з переводо стопи з носка на каблук, з просуванням на опорній нозі, з одним і двома підскоками на опорній нозі, глісад і жете; потрійні перескоки з ноги на ногу: на місці, з просуванням, у повороті; зіскоки у II позицію (ешапе); стрибки у позах, оберти: сольні (переступання у напівприсіданні, на підскоках), на підскоках у парі, при зміні місцями у парі.

Тема. Танцювальна культура народів Кавказу

Загальна характеристика, фольклорно-етнографічні і стилістичні особливості культури народів Кавказу. Характеристика танцювальної культури республік Кавказу – Грузії, Азербайджана, Вірменії.

Грузинський танець. Своєрідність і технічність кроків і танцювальних рухів чоловічого танцю. Вплив географічних умов на танцювальну лексику.

Основні елементи грузинського танцю: положення рук, рухи рук, рухи плечей, ходи: «свла» - кроки в три перестання, «алгилзе» - кроки на місці, «гвердзе» - з просуванням у бік, «усукала» - з просуванням назад, «сасріала» - перемінний крок, «ртула» - крок з проковзуванням; «гасма» - ковзні рухи: «сасріала» - потрійна зміна ніг, «сарулі» - із заупинкою на носок, «чдоміла» - схрещування ніг; «чакра» - ударні рухи: «сада» - удар каблуком з переводом на носок, «гаснілі» - удар каблуком з переводом у відкрите положення, «першхілі» - удар каблуком з переводом обох ніг на півпальці в не виворотному положенні; «бруні» - повороти: на одній нозі з переходом на другу, на колінах.

Вірменський танець. Головні риси вірменського народного танцю. Своєрідні особливості чоловічого та жіночого танців. Основні елементи вірменського танцю: положення рук у масових і групових танцях, рухи рук: повороти кистями «від себе», «до себе», повороти рук від ліктя «до себе», «від себе», кругові рухи навколо обличчя, переведення рук з боку у бік; «двелі» - ходи: простий, перемінний, хід назад, простий біг, «шалахо» - чоловічий; «сюзме» - пересування на місці чи з поворотом; «манрукі»: дрібні бокові перехресні кроки, з просуванням у бік, кроки з відкриванням робочої ноги вперед (чоловічий), «сілла» - чоловічий, «птуйт» - оберти: на одній нозі, на півпальцях обох ніг; стрибки: з підгинанням ніг від коліна назад, маленькі підскоки; гвинтоподібні рухи «жерці».

Азейбарджанський танець. Своєрідність жіночого та чоловічого танців. Основні елементи азейбарджанського танцю: положення рук, рухи рук: хвилеподібні, повороти кистей рук вгору і вниз, легкі тремтіння кистей рук, ляскання пальцями, хлопки; ходи: простий, перемінний з каблука на всю ступню, перемінний на низьких півпальцях, біг вперед, чоловічий хід з підскоком, чоловічий хід з винесенням вільної ноги вперед на каблук; «сюзме» - дрібні переступання на місці та в повороті; повороти: з переступанням на півпальцях, перемінний крок; стрибки: у сполученні з підскоками, підскоки на одній нозі з кидком другої ноги вперед; присядка бокова з відкиданням ноги від коліна назад – убік.

Тема. Циганський танець

Загальна характеристика циганського народного танцю. Популярні європейські етнічні групи циган. Взаємозбагачення культури циганського танцю з культурами інших народів. Різноманітність циганських танців. Музика циганського танцю. Традиційний зв'язок циганського пісні з танцем. Циганський танець на професійній сцені.

Елементи циганського народного танцю: основні положення рук, ніг, корпусу і голови; рухи кистей рук: змахи, дрібні безперервні від зап'ястя, повороти та напівповороти всередину та назовні; рухи рук: переведення рук по коліну від плеча (плавні і різкі), змахи від плеча до ліктя, переведення рук «вісімкою»; рухи плечей: вгору та вниз, вперед, назад, дрібні і безперервні; почергові переступання на півпальцях за V прямою позицією: на місці, з просуванням уперед і назад, з поворотом; ходи: простих хід – кроки вперед або назад з носка на всій стопі або на півпальцях, ковзні кроки вперед або назад на низьких або високих півпальцях, перемінний хід з зупинкою на третьому кроці, три кроки вперед з наступним ковзним кроком на півпальцях або підскоком на одній нозі (друга зігнута та піднята назад на 45° у прямому положенні), три кроки назад з наступним ковзним кроком або підскоком на одній нозі (інша піднята вперед на 45° у вільному положенні), крок назад у напівприсіданні з кидком ноги вперед на 45° у вільному положенні з двома наступними кроками на низьких півпальцях, на місці, з просуванням вперед, у бік, схрещуючи ноги; кроки на півпальцях з відкиданням ноги від коліна вперед, убік, назад; переступання на високих півпальцях; «гармошка» - з просуванням вбік та поворотом навколо себе; «чечітка» з акцентом до себе: на півпальцях, з підскоком, з підскоком та двома наступними переступаннями; підскоки з ударами стоп за I прямою та зупинкою у II прямій позиції на високих півпальцях у напівприсіданні: підскоки з підігнутими ногами, з зігнутими ногами у закритому положенні; «оплески» (чоловічі): в долоні, по стегну, по грудях, по халяві, по каблуку, по підлозі.

Тема. Іспанський народний танець

Загальна характеристика іспанського народного і сценічного (академічного) танцю. Вплив танцю на розвиток іспанського театру. Класифікація і характерні особливості іспанського танцю. Багатство і різноманітність іспанського народного танцю. Танці: «Болеро», «Патенера», «Панадера», «Хота», «Мелагуен'я», «Сапатеадо», «Фанданго», «Сегидил'я», «Севил'яна», «Пасодобль», «Качучу», «Сортсіко», «Хабанера», «Сардана», «Сарабанда» тощо. Два типи іспанських танців: іспанський класичний танець (іберійський стиль) і народний танець – це, головним чином, «Фламенко», куди відноситься «Танго».

Костюм в іспанському танці. Аксесуари: віяло, плащ. Музика в іспанському танці. Кастан'єти та хлопки в іспанському танці.

Основні елементи іспанського танцю: позиції ніг: прямі, закриті, відкриті; позиції і положення рук: жіночі, чоловічі, рухи рук, рухи кистей: відкриті, закриті; повільний крок (пасо ленто), подовжений крок: ковзний рух (пасоларто) у напівприсіданні, з наступним підніманням на півпальці, зі стрибком у різні пози; крок басків: перескік з однієї ноги на другу і два невеликих кроки (з Хоти), на глибокому присіданні з прогинанням корпусу, подовжений у повороті з перегинанням корпусу, крок басків назад; крок «болеро»; бокові ковзні кроки; потрійні переступання; стрибок на одну ногу в сторону, стрибок на одну ногу у різні положення, стрибок з ледь зігнутими

ногами; короткі стрибки на півпальцях у різних позиціях; стрибки: з кидком ноги назад, з підігнутими ногами, з ледь зігнутими ногами; кроки на випадах і розвороти; хід з опусканням і підніманням стегна; хід з викиданням ноги у тірбушо на ефа се і вірьовочкою; вистукування: почергові вистукування півпальцями і каблуками за I прямою позицією, крок по діагоналі вперед і назад з наступним одним або двома ударами півпальцями в підлогу іншою ногою за V вільною позицією або спереду, з відкритого кроку з відскоком назад; ритми вистукувань: одинарні, подвійні, потрійні, четвертні, п'ятірні; повороти, опускання (випади) на коліно; перегинання тулуба по колу.

Розділ 2.4. «Теорія і методика історико-побутового танцю»

Тема. Загальні питання теорії історико-побутового танцю

Побутова хореографія та її роль в загальній культурі людей. Французька термінологія історико-побутового танцю. Теоретичні праці щодо історико-побутового танцю. Французький теоретик ТуаноАрбо та його праця «Орхезографія» в дослідженні танцювального мистецтва. Італійські автори праць з хореографічного мистецтва. «Листи про тенець» Ж.Ж.Новерра. Класифікація та періодизація бальних танців.

Тема. Танцювальна культура Середньовіччя

Історична характеристика епохи Середньовіччя, моралі, костюма та музики. Відмінність між народними побутовими танцями і танцями знаті на святах. Гніт церкви як перешкода у розвитку бального танцю. Найбільш популярний танок Середньовіччя – бранль як пращур багатьох танців, що виникли пізніше. Неоднорідність танцювальної техніки, манери виконання, музичного супроводження танців Середньовіччя. Поява та розповсюдження парного танцю. Бали, маскаради.

Тема. Танцювальна культура Відродження

Епоха Відродження та її вплив на побутову хореографію. Ускладнення народних танців та трансформація їх в придворні танці, перероблені та змінені згідно з правилами етикету. Басданси: техніка, композиція, манера виконання. Музичне супроводження. Поява «фігурних танців». Костюм XVI-XVII століть та його вплив на техніку та манеру виконання танців.

Створення Паризької Академії танцю та її значення у розвитку танцювальної культури. Боротьба академіків за чистоту танцю, узаконення деяких композиційних канонів. Поступове втрачання визначного значення багатства костюму та суспільного стану. Зростання важливості виконавчої культури, особливо граціозності рухів та вишуканості манер. Поява вивернутих позицій ніг та рухів на півпальцях. Відсутність різниці чоловічого та жіночого танцю.

Тема. Танцювальна культура XVIII століття

XVIII століття – пора Просвітництва та розвитку салонної культури. Затвердження нового декоративного стилю – рококо. Впливання вишуканого та витонченого стилю рококо на вбрання балів, наряди дам та кавалерів,

манеру поведінки, стиль бальної хореографії. Ускладнення та удосконалення мови бального танцю, який одночасно є сценічним. Особливості композиції та рисунка танців, різноманітність рухів рук. Указ Людовика XV про платні громадські бали у будинку Оперного театру в 1715 році. Остаточне розподілення побутового та сценічного танців наприкінці XVIII століття. Найбільш характерні танці – менует, гавот, а також контрданс. Менует – «король танців та танець королів» дає найбільш яскраве уявлення про техніку та манеру виконання танців. Тампет та матредур – побутові танці Французької революції. Зародження бального танцю у Росії. Реформи і перетворення в культурі за часів Петра I. Асамблеї, маскаради, їх організація, проведення та правила поведінки. Початок обов'язкового вивчення танців. Деякі рухи гавота та менуета як елементи майбутньої мови класичного танцю.

Тема. Танцювальна культура XIX століття

XIX століття – століття масових бальних танців, ритмічно живих і природних. Поважний вплив народного танцю. Поява танців з обов'язковою композицією, особливості малюнка танців. Розповсюдження бальних танців у різних колах суспільства. Різноманітність положень у парі, невимушена манера виконання. Вплив костюма на техніку та манеру виконання. Застосування багатьох позицій рук і ніг класичного танцю, але у менш виворітному положенні. Вивчення чоловічої та жіночої партії. Характеристика найбільш популярних танців: вальс, мазурка, полька, краков'як, французька кадрили.

Розділ 2.5. «Композиція та постановка танцю»

Тема. Хореографічне мистецтво та його особливості

Різні підходи до визначення поняття «хореографія», характерні особливості хореографічного мистецтва. Роль та місце музики в хореографічному мистецтві. Взаємозв'язок музики та танцю. Різноманітність і багатогранність музики, яка використовується в хореографічних композиціях.

Види (класичний, народно-сценічний, естрадний та інші), жанри (романтичний, казковий, драматичний, комічний та інші) форми хореографії (за кількістю виконавців – сольна, дуетна, групова, масова; за композиційною побудовою – етюд, хоровод, кадрили, парна пляска, літературно-хореографічна композиція, сюїта та інші).

Засоби виразності в хореографії. Природа танцювальних рухів, їх класифікація. Можливості ритмопластики, пантоміми, жестів, поз в образному вирішенні тематики хореографічних творів.

Тема. Закони драматургії та особливості їх використання в хореографії

Поняття драматургії в літературному та хореографічному жанрах. Закони драматургії (експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація, розв'язка)

та їх характеристика стосовно використання в хореографії. Графічна побудова хореографічних творів. Архітектоніка.

Програма, лібретто хореографічного твору. Аналіз балетних лібретто стосовно законів драматургії. Аналіз хореографічних зразків у відеозапису (П.Вірський, І.Моїсєєв, Н.Надеждіна та інших) у відповідності до законів драматургії.

Тема. Композиція і постановка танцю

Поняття «композиція» та «композиція танцю». Характеристика структурних компонентів композиції танцю: хореографічний текст та малюнок танцю. Закономірності сценічного простору та просторова організація танцю. Види танцювальних малюнків: прості та складні; колові, лінійні та орнаментальні; симетричні та асиметричні; абстрактні та змістові (дійові). Залежність малюнку від задуму танцю, його ідеї, лексичного та музичного матеріалу. Хореографічна лексика, як найважливіший компонент композиції танцю. Засоби розвитку танцювальних рухів.

Етапи роботи балетмейстера над постановкою хореографічного твору (виникнення задуму, визначення теми та ідеї танцю, розробка композиційного плану, добір музичного матеріалу, створення танцю, робота з виконавцями (ознайомчий та репетиційний період)). Методи постановчої діяльності (постановка танцю за записом, метод реставрації, метод вибору музичних творів, метод співтворчості з композитором). Прийоми розвитку хореографічних постановок (зміна музичного та танцювального темпу, зміна малюнків танцю, зміна кольорової гами, зміна амплітуди рухів, включення трюкових елементів та інше).

Тема. Система запису танцю.

Історичні та сучасні підходи до системи фіксації хореографічних постановок. Графічне зображення малюнків танцю, умовні позначки. Система запису хореографічного тексту та окремих танцювальних рухів. Паспортизація хореографічного твору. Вимоги до оформлення постановочного плану.

Тема. Робота балетмейстера над створенням хореографічного образу

Поняття «хореографічного образу» та «образності хореографічної лексики». Художній образ у хореографії як синтетичне явище. Його складові: соціальна, національна, вікова, професійна належність образу, його характер, світосприйняття та ін. Джерела виникнення задуму для створення хореографічного образу. Взаємозв'язок хореографічного та музичного образу. Залежність вирішення образу від сюжету та ідеї танцювального номера.

Танцювальна лексика та композиційна побудова як основа розкриття хореографічного образу. Сильова єдність у вирішенні образу в хореографічному творі. Філософія та глибина образу в сучасній хореографії. Приклади яскравих хореографічних образів створених видатними балетмейстерами минулого та сучасності.

Тема. Вклад видатних балетмейстерів у розвиток народно-сценічної хореографії

Ігор Моїсеєв – засновник та організатор ансамблю народного танцю як нового жанру. П.Вірський – реформатор українського народного танцю. Творчі здобутки І.Моїсеєва, П.Вірського, Т.Устинової, Н.Надеждіної, М.Годенко, Л.Калініна, Я.Чуперчука, К.Балога, М.Вантуха, В.Михайлова, Г.Клокова, Д.Ластівки, А.Кривохижі, В.Похиленко та інших. Відеоперегляд хореографічних творів створених видатними майстрами народного танцю.

Розділ 2.6. «Теорія і методика сучасного спортивного бального танцю»

Тема. Історія виникнення та розвиток сучасного бального танцю

Бальний танець, як історичне явище яке походить з побутових форм народно танцю. Розвиток основних напрямків бальної хореографії: побутовий, конкурсний та сценічний танець.

Історія походження танців європейської програми. Специфіка постановки у парі, характер кожного з танців. Основні принципи рухів в танцях цієї програми. Значення ритму.

Історія виникнення танців латиноамериканської програми. Взаємовідносини між партнерами під час танцювання. Характерні риси танців латиноамериканської програми. Ритмічні особливості.

Тема. Європейська група танців (повільний та віденський вальси)

Повільний вальс. Підготовчі рухи та фігури. Врахування музичного розміру при виконанні повільного вальсу. Поняття про «свінг» та «станцьованість».

Віденський вальс. Правий та лівий оберти. Техніка при виконанні фігур, динаміка танцювання віденського вальсу. Основні рухи: «оверсвей», «контр чек», «півот».

Тема. Європейська група танців

Танго. Базові фігури танцю, їх технічне виконання, траєкторія танцювання простих варіацій; фігури «фалавей», «фор степ», «віск», «ланка» тощо. Поняття «променадної» та «контрпроменадної» позицій. Протиходи. Ритмічні особливості. Використання синкопованого ритму у простих комбінаціях, та їх перехід у складні. Динаміка танцю, взаємодія темпу та ритму у виконанні танцю танго.

Повільний фокстрот. Історія походження та розвиток повільного фокстроту. Рівновага та кроки у повільному фокстроті. Базові фігури та варіації, методика їх вивчення. Переміщення на танцювальній площі. Легкість та «станцьованість» партнерів. Індивідуальна специфіка повільного фокстроту.

Квік степ. Основні фігури та прості варіації, методика їх вивчення, динаміка окремих фігур: «лок степ», «спін оберти», «біжучи кроки», «польки». Розбір роботи ступні при виконанні танцювальних варіацій у квік степі.

Тема. Латиноамериканська група танців

Самба. Походження танцю самба. Різноманітність самба - ходів, поворотів та рухів вперед – назад у фігурах танцю самба.

Пасодобль. Походження танцю пасодобль. Ритмічний малюнок у пасодобль. Акценти та їх різноманітність. Особливості кроку та позицій постанови корпусу. Емоційність та характер.

Джайв. Фігури та варіації танцю джайв. Рівновага та синкопований ритм. Поняття «свінгу» та «маятнику». Контактність між партнерами у виконанні танцю джайв.

Ча-ча-ча. Збалансованість корпусу при танцюванні, різка та в одно час еластична робота ступні, стегон. Ритм гуапача. Методика вивчення базових фігур та складання простих варіацій.

Румба. Походження танцю румба. Застосування різноманітних підтримок, випадів, поз, ліфтів, рухів з класичного танцю. Різноманітність ритму. Поняття про ведіння партнера. Методичні особливості при вивченні фігур танцю румба. Складання варіацій. Характер та манерність.

Розділ 2.7. «Теорія і методика роботи з дитячим хореографічним колективом»

Тема. Соціально-педагогічні та художні функції хореографічного колективу

Основні функції хореографічного колективу (рекреаційно-гедоністична, комунікативно-інтегративна, навчально-педагогічна, художньо-творча) та їх різновиди (концертно-пропагандистська, навчально-пізнавальна). Класифікаційні характеристики хореографічних колективів.

Історичний аспект становлення і розвитку дитячих хореографічних колективів. Розвиток теорії та методики роботи ДХК на сучасному етапі під впливом психолого-педагогічних досліджень (С. Акішев, Т. Баришнікова, Л.Бондаренко, О. Бурля, О. Голдрич, С. Зубатов, В. Кирилюк, Б. Колногузенко, О. Мартиненко, А. Тараканова та інші).

Тема. Організація навчально-виховного процесу. Форми та методи роботи в ДХК

Мета, завдання та принципи навчально-педагогічного, виховного та творчого процесів в хореографічному колективі. Особливості організації навчально-виховного процесу в ДХК.

Форми організації навчально-тренувального процесу (індивідуальні, дрібногрупові, фронтальні). Форми організації виховного процесу (бесіди, лекції, перегляд відеокасет, відвідування концертних заходів тощо).

Загальне поняття про методи та прийоми хореографічного навчання. Особистісно-орієнтовані прийоми (активізація позитивних емоцій, ініціативи, інтересів та інших). Методи хореографічної роботи (практичні, словесні, наочні, проблемно-пошукові). Показ та вправлення як провідні методи. Репродуктивні та продуктивні способи дій.

Тема. Основні характеристики стилю та манери педагогічної діяльності керівника ДХК

Стиль як засіб, за допомогою якого педагог доносить зміст хореографічного мистецтва до дітей. Стили педагогічного спілкування: на основі взаємної творчої діяльності; на основі дружніх взаємин; спілкування-демонстрація, спілкування-залякування, спілкування-загравання. Манера спілкування. Особистість педагога (енергія, різноманітність, транспарентність (відкритість), гумор, емоції, творча основа, мотивація). Професійна компетентність та її компоненти: методичний, організаційний, соціальний. Сучасні вимоги до керівника хореографічного колективу. Вимоги до акомпаніатора ХК.

Тема. Види планування в ДХК. Ведення основної документації

Загальна характеристика поняття «планування». Значення та мета планування роботи хореографічного колективу. Принципи планування. Види планування (річний план роботи, репертуарний, поурочний). Структура та зміст різних видів планування. Взаємозв'язок різних видів планування.

Відображення в плані основних компонентів (завдання і засоби хореографічної роботи, методи і прийоми, форми організації навчально-виховного процесу, строки виконання та інше). Залежність добору компонентів плану від виду планування. Варіативність планування в ДХК.

Тема. Навчально-виховне значення хореографічних занять, їх види та структура

Хореографічні заняття – основна освітньо-виховна і організаційна форма хореографічної роботи. Навчально-виховне значення хореографічних занять. Основні компоненти хореографічного заняття: завдання, зміст, засоби, методи і прийоми, структура. Класифікація хореографічних занять: види (ритміка, партерна гімнастика, заняття з класичного, народно-сценічного й сучасного танців та інші), типи (сюжетне, тренінгове, творче, комплексне, ознайомче, контрольне та інші). Принципи та варіанти побудови занять у залежності від їх тематики, виду, типу, завдань, вікових особливостей та хореографічної підготовки учнів. Схема аналізу занять.

Тема. Зміст та методика проведення хореографічних занять з різними віковими категоріями дітей

Пріоритетність вибору видів та визначення типів занять відповідно до вікових особливостей дітей. Змістовна характеристика хореографічних занять стосовно вікових особливостей.

Організаторські та методичні вимоги до хореографічних занять. Методика організації та проведення занять у ДХК з урахуванням вікових особливостей та рівня танцювальної підготовки дітей.

Тема. Виховні функції хореографічного мистецтва. Єдність виховного та навчально-педагогічного процесів

Зміст, форми та методи виховної роботи в ДХК (посвята в члени колективу, книга шановних гостей колективу, альбом історії розвитку колективу, зустріч з майстрами хореографії, культпоходи в театр, на

концерти, перегляд відео архіву, проведення вечорів відпочинку, вечорів-зустрічей з учасниками інших творчих колективів тощо).

Виховна робота керівника поза межами колективу. Популяризація масових танцювальних форм. Пропаганда українського хореографічного мистецтва. Участь в організації шкільної хореографічної самодіяльності.

Тема. Ідейно-тематична та художня цілісність репертуару. Джерела репертуару

Репертуар як основа педагогічної, виховної, навчальної та творчої роботи ДХК. Ідейно-тематична та художня спрямованість репертуару. Пізнавально-виховні функції репертуару. Добір репертуару з рахуванням національної специфіки. Джерела репертуару: народна творчість, хореографічна спадщина, сучасність тощо. Тематичний діапазон (інтернаціональна, виробнича, героїко-патріотична, літературна, побутова тощо).

Тема. Принципи побудови репертуару ДХК

Принципи побудови репертуару ДХК: соціально-художня спрямованість, ідейність, сучасність, цікавість, доступність, новаторство, виконавська майстерність, відповідальність видовій спрямованості роботи колективу та його матеріальній базі. Два напрямки формування репертуару: репродуктивний та творчий. Принципи поповнення й оновлення репертуару: постановки керівника, професійних балетмейстерів; постановка танців за записом; копіювання телепостановок.

Тема. Розвиток творчих здібностей дітей

Поняття «дитяча танцювальна творчість», дослідження з проблеми (С.Акішев, О. Горшкова, О. Мартиненко, А. Шевчук та інші). Спільне і відмінне в творчості дорослих і дітей (Л. Виготський, Л. Романець та інші).

Особливості прояву танцювальної творчості дітей у різних вікових періодах. Індивідуальна інтерпретація, варіювання, вільна пластика, імпровізація (індивідуальна та контактна) як етапи творчих проявів дітей під час хореографічних занять. Види вправ, ігор, етюдних форм для розвитку творчих здібностей дітей. Методика роботи над розвитком творчості дітей.

Тема. Форми і шляхи підвищення професійної майстерності керівника та хореографічної майстерності членів ДХК

Форми і шляхи підвищення професійної майстерності керівника ДХК. Масові форми методичної роботи: педагогічні читання, науково-практичні конференції, семінари-практикуми. Групові форми навчання педагогів-хореографів: методичні об'єднання, школи передового досвіду, танцювальні асоціації, творчі групи. Індивідуальні форми: самоосвіта, ознайомлення з передовим педагогічним досвідом. Активні форми роботи: майстер-класи, ігрове моделювання, ділові ігри, прес-конференції, обмін досвідом та інші.

Форми і шляхи підвищення хореографічної майстерності членів ДХК: концертна діяльність, майстер-класи, відвідування концертних заходів з подальшим аналізом, участь у конкурсах, оглядах та фестивалях, гастрольні поїздки колективу та інші.

Розділ 2.8. Теорія і методика сучасного танцю

Тема. Сучасний танок у системі хореографічної освіти

Місце та роль сучасного танцю в системі хореографічної освіти. Особливості сучасної хореографії. Види сучасних напрямків хореографії (джаз, модерн, диско, контемпорарі, хіп-хоп, контактна імпровізація, тектонік, ньюстайл), їх характеристика.

Тема. Сучасні підходи до джаз-модерн танцю. Історія виникнення та шляхи розвитку танцю джаз та модерн

Історія виникнення та розвитку джаз-танцю. Види джаз-танцю (степ, афро, слоу, бродвей джаз, класичний джаз, флеш, стрит, фанк джаз). Історія виникнення розвитку танцю модерн. Можливість синтезу сучасних хореографічних систем. Утвердження джаз-модерн танцю на професійній сцені.

Тема. Вклад теоретиків та практиків хореографічного мистецтва в систему джаз-модерн танцю

Провідні представники джаз-танцю (Кетрін Данхем, Перл Примюс, Теллі Бітті, Г. Чемпіон, Б. Фосс, Г. Росс та Джеральдін Армстронг). Вклад видатних хореографів у розвиток танцю модерн (А. Дункан, М. Грехем, Т. Шоун, Р. Сен-Дені, Л. Фуллер, Д. Хамфрі, Рудольф фон Лабан, М. Каннінгем, Х. Лимон). Характеристика основних шкіл (технік) цього напрямку (школа Д. Хамфрі, школа Г. Джордано, школа М. Каннінгема). Перегляд та аналіз зразків постановок, створених у цьому напрямку; визначення їх видової спрямованості, тематики, особливостей лексичного матеріалу.

Тема. Основні позиції, пози та положення джаз-модерн танцю. Техніка дихання

Позиції ніг (паралельні: I, II, III, IV, V, аут та ін-позиції). Положення стопи (флекс, поінт). Позиції рук (I-II-III) (округлені, скорочені, прямі). Положення рук (А-Б-В, прес-позишн, V-позишн) та кисті (лонг, флекс та джаз). Поза колапсу – основа розслаблення хребта, flatback (флет бек), contraction (контракшин), release (реліз), rolldown (рол даун), rollup (рол лап), sidestretsh (сайд стрейч). Техніка дихання.

Основні технічні принципи модерн-джаз танцю (поза колапсу, ізоляційні рухи, ритмічно складні та синкопировані рухи, поліритмія танцю, координація рухів, рівні).

Тема. Зміст та структура уроку джаз-модерн танцю

Навчально-виховне та розвивальне значення уроку. Структура уроку за В.Ю. Нікітіним: розігрів, ізоляція, вправи для хребта, рівні, крос-переміщення, танцювальні комбінації та імпровізації, вправи на відновлення дихання та релаксацію. Мета кожного розділу, дозування навантаження, тривалість відносно до загального об'єму заняття. Варіативність занять джаз-модерн танцю. Музичне оформлення як важливий фактор естетичного та фізичного виховання студентів. Вимоги до музичного матеріалу, принципи його добору.

Тема. Розігрів біля станка та на середині

Мета та зміст розігріву, його тривалість. Види розігріву (біля станка, на середині, в партері). Види вправ розігріву біля станка (перегинання й нахили тулуба, розтяжка, деміпліє і гранд пліє за паралельними позиціями, вправи для розігріву стопи та гомілкоступа). Основні принципи підбору вправ розігріву на середині (спіралі, ізгини тулуба, вправи на розслаблення та напруження, вправи для розігріву хребта, вправи, узяті з уроку класичного танцю). Техніка виконання партерних вправ розігріву, спрямованих на розвиток сили та еластичності різних груп м'язів, рухливості та виворітності суглобів (вправи для хребта, вправи стрейч-характеру, вправи для розігріву стопи та гомілкоступа).

Тема. Трансформація рухів класичного екзерсису на уроці джаз-модерн танцю

Мета та особливості використання рухів класичного екзерсису в сучасному танці. Трансформація рухів класичного екзерсису на уроці джаз-модерн танцю. Особливості використання *demi* і *grandplie* (за паралельними позиціями; перехід з виворітного положення в паралельне і навпаки; зміна динаміки, з'єднання з *releve* та *plie-releve*); *ronddejambeaparterre* (в паралельних позиціях та у поєднанні з *demi-plie* і з підніманням на 45° та 90°; зі скороченою стопою).

Види батманів: *battementtendu*, *battementtendujete* (за паралельними позиціями; перехід з паралельного у виворітне положення і навпаки; виконання з скороченою стопою (флекс) та ін); *battementtfondu*, *battementfrappe* (зі скороченою стопою, за паралельними позиціями); *grandbattement* (зі скороченою стопою, з підніманням опорної п'ятки під час кидка, за паралельними позиціями).

Технічні характеристики *adajio*. Види рухів (*battementdeveloppe*, *battementrelevelent*, *demirond*, *flex* стопи, *fletback*, *arch*, *contraction*, *release*). Наповнення *adajio* танцювальними елементами.

Тема. Техніка виконання ізоляційних вправ та комбінацій

Мета та завдання ізоляційних вправ. Етапи навчання ізоляційних рухів.

Характеристика видів рухів та варіантів комбінацій: голова (нахили вперед і назад, праворуч і ліворуч, повороти вправо і вліво, *sundari* вперед-назад та з боку в бік; хрест, квадрат, коло, півколо); плечі (піднімання одного чи двох плечей, рухи вперед-назад, твіст та шейк; хрест, квадрат, півколо, коло, вісімка); грудна клітина (з одного боку в інший бік, вперед-назад, піднімання та опускання, твіст, хрест, квадрат, півколо, коло); тазостегнева частина (пелвіс) (вперед-назад, із сторони в сторону, *shimmi*, *jellyroll*, *hiplift*; хрест, квадрат, коло, півколо, вісімка); руки (вгору, вниз, коло, рухи кистю і передпліччям); ноги (вгору, вниз, флекс, поїнт, коло стопою і гомілкою).

Техніка виконання ізоляційних рухів та принципи побудови комбінацій. Засвоєння зразків комбінацій ізоляційних вправ різного характеру (зі зміною темпу, з ускладненим ритмічним малюнком).

Тема. Техніка виконання рухів та вправ для розвитку рухливості хребта

Мета виконання вправ для хребта. Рухливість хребта як запорука засвоєння техніки джаз-модерн танцю.

Види рухів та техніка їх виконання: нахили торса (flatback, deepbodybend, sidestretch); твіст торса (керф, арка, твіст плечей, rolldown і rollup); спіралі (розвиток рухливості хребта в тазостегнових суглобах); bodyroll («хвилі»); tilt («кут»); contraction («зжимання»), release («розширення»), highrelease.

Варіанти комбінування рухів для хребта з іншими рухами, характерними для системи джаз-модерн танцю.

Тема. Просторова організація рухів. Танцювальна імпровізація

Просторова організація рухів. Основні танцювальні рівні (стоячи, лежачи, навколішки; акробатичні рівні). Принципи виконання рухів у різних рівнях.

Крос-переміщення як основа використання простору, розвитку танцювальності, почуття стилю, координації. Основні види рухів (кроки, стрибки, обертання) та особливості їх використання на уроці джаз-модерн танцю. Види кроків та техніка їх виконання (кроки афро-танцю, кроки в джаз-манері, кроки в рок-манері, кроки з мультиплікацією, допоміжні та з'єднувальні кроки). Види стрибків (з двох на дві, на одну (jump); з однієї на іншу з переміщенням (leap); з однієї ноги на ту саму (hop). Трансформація основних стрибків класичного танцю за рахунок рук, торса і паралельних позицій. Приклади стрибкових комбінацій. Види обертань (на двох ногах, на одній нозі, обертання по колу навколо уявної осі, обертання в різних рівнях, лабільні обертання).

Імпровізація і хореографія як одна з особливостей джаз-модерн танцю. Види імпровізації: вільна, тематична, контактна. Індивідуальні імпровізації в загальному танці.

3. Перелік питань

1. Як Ви вважаєте, яку роль в наш час грає вища освіта для людини?
2. Яке місце в Вашому житті займає танець?
3. Скільки років Ви займалися хореографією? Як Ви оцінюєте рівень своєї хореографічної підготовки?
4. Чим Вас приваблює професія вчителя хореографії?
5. Чим саме обґрунтований Ваш вибір вступу до БДПУ на спеціальність «Хореографія»?
6. Які саме професійні знання та вміння Ви хотіли б отримати за період навчання в БДПУ?
7. Хто такий «вчитель»? Як Ви розумієте вислів: «Покликаний бути вчителем»?

8. Якими професійними та особистісними якостями, на Вашу думку, повинен володіти майбутній вчитель хореографії?
9. Які професійні та особистісні якості Ви цінували більш за все у свого вчителя хореографії? Чому?
10. Яких якостей, на Вашу думку, Вам не вистачає для роботи вчителем хореографії?
11. Чи вважаєте Ви професію вчителя хореографії перспективною? Чому?
12. Чи повинен вчитель хореографії володіти іноземними мовами? Якими?
13. Як Ви вважаєте, чи доречним було б введення в систему шкільної та дошкільної освіти обов'язкового предмету «Хореографія»?
14. Як Ви вважаєте, чим обумовлена популяризація серед населення телевізійних танцювальних проектів?
15. Чи подобається вам телевізійний проект «Танцюють всі»? Хто з його учасників Вам запам'ятався найбільше і чому?
16. Чи хотіли б Ви прийняти участь у телевізійному проекті «Танцюють всі»? Чому?
17. Як Ви вважаєте, чи потрібна вища освіта людям, які працюють танцівниками шоу-балетів за кордоном?
18. Що таке «танець»?
19. Що таке «хореографія»?
20. Що таке класичний танок? Розкрийте його характерні особливості.
21. Чи дивилися Ви балетний спектакль? Який? Розкрийте його зміст.
22. Назвіть відомі Вам балетні вистави.
23. Назвіть відомі Вам прізвища балетних виконавців.
24. Що таке народно-сценічний танок? Розкрийте його характерні особливості.
25. Чим відрізняється народно-сценічний танок від фольклорного?
26. Які українські народні танці Ви знаєте?
27. Як Ви вважаєте, чи мають вміти виконувати громадяни України свої національні танці? Якщо так, то що для цього необхідно зробити?
28. Що таке сучасний танок? Розкрийте його характерні особливості.
29. Назвіть відомі Вам напрямки сучасного танцю. Який з них Вам подобається найбільше? Чому?
30. Чим, на Вашу думку, відрізняється сучасна хореографія від естрадної?
31. Що таке спортивний бальний танок? Розкрийте його характерні особливості.
32. Чи відомо Вам, які танці входять до латиноамериканської програми спортивного бального танцю? Назвіть їх.
33. Чи відомо Вам, які танці входять до європейської програми спортивного бального танцю? Назвіть їх.
34. Якому виду хореографічного мистецтва Ви віддаєте перевагу? Чому?
35. Який зв'язок, на Вашу думку, існує між хореографією та іншими видами мистецтва (наприклад, живописом, скульптурою, архітектурою і т.д.)?

36. Як Ви вважаєте, чи можна віднести хореографію до спорту? Обґрунтуйте свою відповідь.
37. Скажіть, ким би Ви хотіли працювати по закінченню університету: танцівником, керівником хореографічного колективу, вчителем хореографії в школі, балетмейстером чи кимось іншим?
38. Яку роль відіграє сценічний костюм у хореографічному номері?
39. Чи важливо танцівнику дотримуватися культури репетиційного одягу? Наведіть приклади назв танцювального одягу та взуття.
40. Хто такий балетмейстер?
41. Яких відомих балетмейстерів Ви знаєте?
42. Як Ви собі уявляєте професійну діяльність балетмейстера? Чи хотіли б Ви працювати балетмейстером?
43. Яких відомих балетмейстерів Ви знаєте?
44. Хто такий Павло Вірський? Який вклад він зробив у розвиток української хореографії?
45. Чи вмієте Ви мислити хореографічними образами? Чи ставили Ви коли-небудь танцювальну композицію? Яку?
46. Наведіть приклад хореографічної композиції, яка Вам запам'яталася. Хто її автор?
47. Яку б постановку Ви поставили на тему «Зрада»?
48. Який зв'язок, на Вашу думку, існує між музикою і танцем? Чи під кожен музичний номер можна створити танцювальний номер?
49. Як ви розумієте вислів: «Наслідування в мистецтві – це шлях до самознищення»?
50. Як Ви вважаєте, чи обов'язково балетмейстер повинен бути високопрофесійним виконавцем?

4. Критерії оцінювання

Вступнику на співбесіді задають як найменше два питання відповідно до обраної для вступу спеціальності. Якщо члени комісії незадоволені відповідями вступнику додатково задають питання, поки не буде встановлений рівень знань абітурієнта. За згодою членів комісії знання абітурієнта, які він показує на співбесіді можуть бути оцінені як незадовільні, задовільні, добрі, відмінні.

Якщо вступник розкриває питання на 0...25 % – оцінка «незадовільно»; на 26...50 % – «задовільно»; на 51...75 % – «добре»; на 76...100 % – «відмінно».

Якщо вступник отримав оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», то його рекомендують до складання фахового вступного випробування з фундаментальних і спеціальних дисциплін.

Якщо вступник отримав оцінку «незадовільно», то його не рекомендують до складання фахового вступного випробування з фундаментальних і спеціальних дисциплін.

Інформація про результати співбесіди оголошується вступникові в день її проведення.

Особи, які за наслідками співбесіди не рекомендовані до складання фахового вступного випробування з фундаментальних і спеціальних дисциплін, відсторонюються від участі в конкурсному відборі при прийомі на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, здобутого за іншою спеціальністю.

5. Список рекомендованої літератури

1. Ваганова А. Я. Основы классического танца / Агрипина Ваганова. – СПб. : Лань, 2002.
2. Голдрич О. С. Методика роботи з хореографічним колективом / О. С. Голдрич. – Львів : Каменяр, 2002.
3. Голдрич О. Хореографія: Посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю / Олег Голдрич. – Львів : Край, 2003.
4. Звездочкин В.А. Классический танец. / В. А. Звездочкин. – Ростов н/Д. : Феникс, 2003.
5. Литвиненко В. А. Зразки народної хореографії : Підручник. 2-е вид. / В. А. Литвиненко. – К. : Альтерпрес, 2008.
6. Мартиненко О. В. Методика хореографічної роботи з дітьми старшого дошкільного віку : [Навчальний посібник] / О. В. Мартиненко. – Донецьк: Юго-Восток, 2009.
7. Мартиненко О.В. Теорія та методика роботи з дитячим хореографічним колективом : навчальний посібник / Олена Володимирівна Мартиненко. – Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2012. – 232 с.
8. Никитин В. Ю. Модерн-джаз-танец / Вадим Никитин. – М. : ГИТИС, 2001.
9. Сафонова Л. Уроки классического танца / Л. Сафонова. – СПб.: Академия Русского балета им. А.Я. Вагановой, 2003.
10. Цветкова Л. Методика викладання класичного танцю: Піручник / Л. Цветкова. – К.: Альтерпрес, 2005.